

Положення проекту Концепції розвитку системи кредитної кооперації, запропонованої розробником	Зауваження ВАКС
<p>«Кредитні спілки мають право надавати фінансові послуги як фізичним особам – членам кредитної спілки, так і іншим фізичним особам (клієнтам).</p> <p>Кредитна спілка має право надавати фінансові послуги фізичним особам – не членам кредитної спілки виключно за умови наявності відповідної ліцензії»</p>	<p>Появою у проекті Концепції «фізичних осіб – не членів кредитної спілки», яких може обслуговувати кредитна спілка, заперечується сама система ідея кооперативного взаємного кредитування: кредитна спілка завжди надає послуги лише своїм членам. Наявність клієнтів зустрічається у іншого різновиду кредитних кооперативів – кооперативних банків, наприклад, у Німеччині, де є пайовики, повноправні співвласники кооперативного банку, та клієнти, які мають доступ до частини фінансових послуг, що надаються таким банком. Натомість, з незрозумілих причин із чинної редакції Концепції пропонується виключити асоційованих членів в особі малих підприємств і фермерських господарств, які в Україні нікому кредитувати, окрім кредитних спілок</p>
<p>«Подальша діяльність кредитних спілок як першого рівня системи кредитної кооперації повинна супроводжуватись: ... посиленням касової дисципліни кредитних спілок та переходом переважно на безготівкову форму обслуговування своїх членів та клієнтів;...»</p>	<p>З появою в проекті Концепції цього пункту проблема забезпечення реальної прозорості фінансових потоків у кредитній спілці не вирішується по суті. Натомість вноситься невиправданий додатковий фінансовий і технологічний тягар на невеликі класичні кредитні спілки, які працюють у сільських регіонах, на базі трудових колективів, професійних спілок, релігійних громад.</p>
<p>«Подальша діяльність кредитних спілок як першого рівня системи кредитної кооперації повинна супроводжуватись: ... встановленням максимальної кількості членів однієї кредитної спілки, що сприятиме забезпеченню якісного управління кредитною спілкою;...»</p>	<p>Історія світового кредитного руху знає тільки один такий прецедент – обмеження у 2000 осіб у споживчих кредитних кооперативах Росії на початковому етапі їх розвитку, яке потім поспішно прибрали із закону. А що робити кредитній спілці, яка 12 років працює в межах одного району і має 18 тисяч членів? А головне питання, які саме ризики така новація нейтралізує? Якщо мова йде про проведення загальних зборів, то достатньо обмежити діяльність кредитної спілки територіально і встановити жорсткі вимоги до повідомлення членів про проведення загальних зборів.</p>
<p>«Подальша діяльність кредитних спілок як першого рівня системи кредитної</p>	<p>Історія світового кредитного руху знає подібний приклад, який було запроваджено у</p>

<p>кооперації повинна супроводжуватись: ... встановленням повної відповідальності членів кредитної спілки за результати її діяльності; ...»</p>	<p>сільських кредитних кооперативах «райфайзенівського типу», де кооператив працював переважно на залучених ззовні коштах, а самі члени вносили лише певні кошти у капітал. Інша справа – міські кредитні кооперативи моделі Шульце-Деліча, правонаступниками яких якраз і є кредитні спілки: у них ресурсна база переважно формувалася за рахунок коштів самих членів, в першу чергу їхніх вкладів (депозитів), залучених на правах зобов'язань. У сучасній світовій практиці діяльності кредитної кооперації подібних аналогів уже не існує.</p>
<p>«Подальша діяльність кредитних спілок як першого рівня системи кредитної кооперації повинна супроводжуватись: ... забезпеченням права кредитної спілки в разі отримання нею непокритих збитків вимагати від всіх її членів, дотримуючись принципу рівноправності, здійснення безповоротних додаткових внесків до капіталу, що використовуються виключно на покриття таких збитків. У разі невиконання зазначеної вимоги кредитна спілка та її члени несуть відповідальність відповідно до законодавства, у тому числі до кредитної спілки та її посадових осіб можуть застосовуватись заходи впливу та інші санкції; ...»</p>	<p>Насправді чинне законодавство вже по суті вирішило цю проблему – загальні збори членів кредитної спілки повноважні зобов'язати членів внести в обов'язковому порядку певну суму членських внесків у резервний капітал, додаткових пайових внесків чи внесків у додатковий капітал з обов'язковою сплатою, в тому числі і з метою покриття збитків кредитної спілки. Однак, єдиним реальним наслідком невиконання членами такого рішення на практиці є можливість виключення за рішенням загальних зборів відповідних осіб з кредитної спілки за порушення статуту в частині невиконання обов'язкових рішень органів управління кредитної спілки. При цьому, будь-яке примусове стягнення належних кредитній спілці коштів по суті неможливе: по-перше, мова йде про формування капіталу кредитної спілки, а не забезпечення виконання з боку фізичної особи взятих на себе перед кредитною спілкою договірних зобов'язань; по-друге, у разі невиконання подібних рішень тисячами членів одночасно, що достатньо типово для українських кредитних спілок, стягнути з усіх таких членів належну суму технічно неможливо.</p>
<p>«Учасники другого рівня системи кредитної кооперації забезпечують доступ кредитних спілок до фінансових ресурсів у випадку наявності проблем з ліквідністю та платоспроможністю»</p>	<p>Незрозуміло, яким чином «Учасники другого рівня системи кредитної кооперації забезпечують доступ кредитних спілок до фінансових ресурсів у випадку наявності проблем з ліквідністю та платоспроможністю», якщо одночасно в Концепції не сказано ні слова про джерела залучення необхідних для виконання зазначених завдань фінансових ресурсів самими учасниками другого рівня системи кредитної кооперації. Адже в основному це мають бути кошти рефінансування, залучені</p>

	із зовнішніх джерел, наприклад, від Національного банку України як кредитора останньої інстанції.
«З метою захисту членів та клієнтів кредитних спілок слід передбачити, що спори за кредитними та депозитними договорами, укладеними між кредитною спілкою та фізичними особами, можуть розглядатися лише тим третейським судом, що створений асоціацією кредитних спілок, якій Уповноваженим органом надано статус саморегулювальної організації.»	Зазначена норма суперечить законодавству України.
«Механізм гарантування внесків (вкладів) на депозитні рахунки членів та клієнтів кредитних спілок впроваджується шляхом створення Фонду гарантування вкладів. Участь у Фонді гарантування вкладів для кредитних спілок, які мають право провадити діяльність по залученню внесків (вкладів) на депозитні рахунки, є обов'язковою.»	Теза ідентична діючій редакції Концепції від 2006 року. При внесенні змін до Концепції ця теза підлягає суттєвому розширенню та поглибленню, оскільки сьогодні вже точно відомо, як саме має утворюватися і працювати Фонд гарантування вкладів для членів кредитних спілок. Зараз у парламенті вже знаходиться на розгляді законопроект №3265, який концептуально підтримано в тому числі і Держфінпослуг.
« З метою реалізації Концепції необхідно: розробити проект Закону України «Про кредитні спілки» у новій редакції на основі цієї Концепції, у якому також встановити, що загальні збори членів кредитної спілки вважаються правомочними, якщо на них присутні особисто більше половини вкладників кредитної спілки та зобов'язати кредитні спілки надсилати повідомлення про скликання загальних зборів їх вкладникам виключно рекомендованими листами; ...»	Участь в загальних зборах є правом члена кредитної спілки, а не його обов'язком. На практиці запровадження такої законодавчої вимоги призведе до неможливості проведення загальних зборів членів у частини кредитних спілок. Надсилання рекомендованих листів про скликання загальних зборів є невиправданим додатковим фінансовим навантаженням на кредитну спілку.
« З метою реалізації Концепції необхідно: розробити проект Закону України «Про Фонд гарантування вкладів» з метою забезпечення гарантування внесків (вкладів) на депозитні рахунки членів та клієнтів кредитних спілок; ...»	Такий законопроект уже розроблено – законопроект №3265
«З метою реалізації Концепції необхідно: ... ініціювати внесення змін до нормативно-правових актів Національного банку України та Міністерства фінансів України в частині посилення касової дисципліни кредитних спілок; ...»	Появою в проекті Концепції цього пункту вноситься додатковий фінансовий і технологічний тягар не на псевдо кредитні спілки, а на більшість класичних кредитних спілок у сільських регіонах.

<p>«З метою реалізації Концепції необхідно: ... посилити систему внутрішнього контролю за діяльністю кредитних спілок та їх органів управління; ...»</p>	<p>Посилити систему внутрішнього контролю може сама кредитна спілка, а не Держфінпослуг.</p>
<p>«З метою реалізації Концепції необхідно: ... забезпечити прозорість та відкритість діяльності кредитних спілок, у тому числі через мережу Інтернет; ...»</p>	<p>Незрозуміло яким чином буде забезпечена технічна можливість для Держфінпослуг контролювати мережу Інтернет.</p>
<p>«З метою реалізації Концепції необхідно: ... запровадити систему підтримки ліквідності та платоспроможності кредитних спілок та організувати її ресурсне забезпечення; ...»</p>	<p>Теза про необхідність ресурсного забезпечення системи підтримки ліквідності та платоспроможності кредитних спілок виникає лише у заходах. Залишається незрозумілим, яким чином таке ресурсне забезпечення буде запроваджене.</p>
<p>«З метою реалізації Концепції необхідно: ... розвинути зовнішній контроль якості аудиторських послуг, впровадити системи проведення розслідувань та відповідальності аудиторів; розробити проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про третейські суди», яким передбачити, що спори за кредитними та депозитними договорами, укладеними між кредитною спілкою та фізичними особами, можуть розглядатися лише третейським судом, що створений асоціацією кредитних спілок, якій Уповноваженим органом надано статус саморегулювальної організації; .... розширити практику застосування Уповноваженим органом таких заходів впливу як вимога скликання позачергових зборів членів кредитної спілки, відсторонення керівництва від управління кредитною спілкою і призначення тимчасової адміністрації, затвердження плану відновлення фінансової стабільності кредитної спілки; запровадити оперативний моніторинг об'єднаннями кредитних спілок публікацій у засобах масової інформації, реклами та інших інформаційних матеріалів, оприлюднених стосовно діяльності кредитних спілок, з метою протидії випадкам поширення недостовірної інформації, яка може увести в оману дійсних та потенційних членів і клієнтів кредитних спілок. ...»</p>	<p>Ці тези виникли лише у заходах. Потребують додаткового детального обґрунтування та деталізації, які у запропонованій редакції Концепції фактично відсутні.</p>